

Vienpadsmitā nodaļa

Beļģu māsas: pirmā daļa

Āuvojoties 1934. gada noslēgumam, Ziemeļatlantija kļuva par skatuvi episkai cīņai. Tai nācās kļūt par eposu divās daļās, un tas bija par beļģu tirdzniecības flotes divām māsām.

Pirmā māsa bija kuģis «*Emile Francqui*» – viens no tās klases kuģiem, ko trīsdesmito gadu sākumā uzbūvēja *Belgian Maritime* kompānijai. Tie bija lieli, izskatīgi sešu tūkstošu tonnu kuģi, domāti dažādu kravu pārvadāšanai, bet uz katra no tiem bija arī kajītes divpadsmit pasažieriem.

Laika apstākļi, ar kādiem kuģis sastapās decembra pēdējās dienās, kad tas bija ceļā pāri Rietumu okeānam uz Ņujorku, bija drausmīgi. Īpaši viena vētra, kas lielāko spēku sasniedza 22. decembrī, nogremdēja septiņus tralerus un zvejas šonerus, un trīs no tiem nogāja dibenā ar visām komandām. Tieši šī vētra uzbruka kuģim «*Francqui*» trīssimt jūdzes no Halifaksas, un, kad bija tikusi ar to galā, lielais kravas kuģis ar norautu stūri bezpalīdzīgi valstījās ielejās starp milzīgajiem viļņiem.

Viņš neraidīja vispārējo SOS, jo tā kapteinis zināja, ka viņa kuģa māsas kuģis «*Henri Jaspas*» bija kaut kur netālu uz austrumiem ceļā uz Antverpeni. «*Francqui*» izdevās sazināties ar «*Jaspas*», kas tūlīt devās tam palīgā, bet radiogrammu apmaiņu starp kuģiem bija pārtvēris arī Lindsijs Makmenass, «*Franklina*» radiooperators, kas bieži bija noklausīšanās sardzē arī tad, ja «*Franklins*» atradās stāvvietā Halifaksā.

Makmenass nodeva informāciju Fezerstonam, kas uz to reaģēja ar viņam parasto agresivitāti. Viņš nosūtīja radiogrammu:

JAUDĪGAIS OKEĀNA VELKONIS FOUNDATION FRANKLIN PIEDĀVĀ NEKĀVĒJOŠU PALĪDZĪBU LŪDZU ZIŅOJIET PAR SAVU STĀVOKLI

«*Francqui*» atbilde nebija iedvesmojoša.

ZAUDĒTA STŪRE CEĻĀ UZ HALIFAKSU PALĪDZĪBA TVAIKONIS HENRI JASPAR STŪRĒ NO AIZMUGURES CITA PALĪDZĪBA NAV VAJADZĪGA

Cits droši vien pēc tā būtu metis mieru, taču ne Fezerstons. Desmit minūšu saruna pa telefonu, un Fezerstons jau zināja, ka «*Francqui*» ir viegli lādēts un ka tādēļ tas būtu gandrīz nevadāms, ja sāktos jauns pūtiens. Viņa paša instinkti tam teica, ka šajā gadalaikā tāds pūtiens ir parasts, un, ja tas sāktos, «*Francqui*» būtu nepieciešama profesionāla palīdzība. Viņš lika Makmenasam palikt noklausīšanās sardzē un nodot viņam visas ziņas, kas tiek pārraidītas starp abiem lielajiem tvaikoņiem tālu jūrā.

Makmenasam bija ko darīt. Divdesmit ceturtā decembra naktī šo kuģu kapteiņi apmainījās ar vairākām radiogrammām, no kurām lielākā daļa attiecās uz ārkārtīgajām grūtībām, kādas tiem radās, uzturot kārtībā saiti starp kuģiem. Par spīti viņu pūļņiem, tā vairākas reizes pārtūka – un tas notika mērenos laika apstākļos.

Fezerstons izdarīja pats savus secinājumus. Rītausmā viņš uzkāpa uz «*Franklina*», un tas izgāja jūrā. Tikko ticis no ostas ārā atklātā jūrā, Fezerstons nosūtīja otru radiogrammu.

FOUNDATION FRANKLIN JŪS SATIKS RĪT NO RĪTA UN PALĪDZĒS JUMS TIKT OSTĀ

Viņu ne vismazākā mērā nesatrauca arī šī atbilde:

NAV VAJADZĪBAS ATKĀRTOT NAV VAJADZĪGA VILKŠANA PIRMS NOENKUROŠANĀS PIE ČIBAKTOHEDAS

Izklausījās, ka «*Francqui*» kapteinis Degrīze bija ļoti drošs par sevi, un kāpēc gan ne, jo laiks tajā dienā bija patiesi mierīgs. Vētra divdesmit piektajā bija pilnīgi norimusi, un nākamās dienas rītā ap to laiku, kad no «*Franklina*» varēja ieraudzīt cietušo kuģi, jūra bija gandrīz rāma. Vienīgi dziļā, līganā okeāna viļņošanās liecināja par miera īslaicīgumu.

Kad ap pulksten deviņiem no rīta Fezerstons nonāca blakus «*Francqui*», tas pavisam sekmīgi gāja Halifaksas virzienā, pats saviem

spēkiem ar tauvā piesietu «*Henri Jaspas*» pakaļgalā, kas kalpoja par pirmā kuģa stūri. No šā brašā paskata nemaz nesamulsis, Fezerstons signalizēja kapteinim Degrizem:

IESAKU ĻAUT FRANKLINAM PĀRŅEMT JŪSU KUĢA VADĪBU LĪDZ KRASTA
SASNIEGŠANAI PUNKTS NESKAROT HENRI JASPAR GLĀBĒJA PRETENZIJAS

Tas bija labi izvēlētos vārdos izteikts, gudrs signāls, bet Degrīze, nabaga nevainīgā dvēsele, ticēdams, ka tam briesmas no jūras vairs nedraud, nolēma to ignorēt.

Tagad «Franklins» sānu virzienā no cietušā kuģa omulīgi rikšoja līdz bez turpmākām piezīmēm līdz pusdienai, kad Makmenass saņēma laika ziņas no Čibakto radio. Tās bija tādas, kā Fezerstons bija paredzējis:

VISIEM KUĢIEM VIRZIENĀ NO DIENVIDAUSTRUMIEM LĪDZ DIENVIDRIETU-
MIEM ŠONAKT VĒJA PASTIPRINĀŠANĀS LĪDZ VĒTRAI AR SNIEGU RĪT PĀR-
VĒRŠOTIES SLAPJĀ SNIEGĀ AR KRUSU

Makmenasam tika uzdots noskaidrot, vai Degrīze arī ir dzirdējis laika ziņas. Kad beļģis atzinās, ka nav dzirdējis, tās tika pieklājīgi viņam pārraidītas kopā ar papildziņu, kas bija saņemta pusstundu vēlāk:

VĒTRAS SIGNĀLS NUMUR TRĪS NORĀDĪJUMS SPĒCĪGA VĒTRA NO AUSTRU-
MIEM SĀKAS ŠOVAKAR VISIEM KUĢIEM JĀSAGATAVOJAS

Degrīze atteicās komentēt abus ziņojumus citādi, kā vienīgi pateicās Makmenasam par tiem, tādēļ Fezerstons viņu mazliet pakaitināja.

ŅEMOT VĒRĀ STIPRĀS VĒTRAS BRĪDINĀJUMU IESAKU DARĪT VISU IESPĒ-
JAMO UN PALIELINĀT JŪSU ĀTRUMU VAI ĻAUT MUMS PAŅEMT KUĢI TAUVĀ
PIRMS IESTĀJAS TUMSA

Atkal radiogramma bija gudri frāzēta. Skaidrs, ka «*Francoqui*» neuzdrošināsies palielināt savu ātrumu, jo tas apdraudētu saiti ar «*Jaspas*». Vienīgā alternatīva tad bija pieņemt «Franklina» tauvu nekavējoties.

Šis signāls izraisīja sūtījumu birumu starp «*Francoqui*» un «*Jaspas*», kuru galvenā jēga bija tā, ka «*Jaspas*» negribēja dalīties glābšanas balvā

ar velkoni un nesaskatīja iemeslu, kāpēc tas būtu jādara. Degrīze sliecās domāt tāpat, taču viņam kļuva mazliet neomulīgi no tā, kas viņu sagaidītu, ja krasta tuvumā kuģis nonāktu vētrā, kas pūš uz krastu. It kā starp citu, viņš nosūtīja Fezerstonam pieprasījumu dot informāciju par to, kā «Franklins» veiktu paņemšanu tauvā, pieņemot, ka nepieciešamība rastos.

Fezerstona atbilde bija īsa:

PARĀDĪSIM JUMS KĀ

Viņš vairs nedrīkstēja zaudēt laiku, jo labi apzinājās, ka vajadzība paņemt «*Francoqui*» tauvā vairs nebija tikai glābšanas darba dabūšanas priekšmets – tā strauji pārvērtās jautājumā, kas tieši iespaidoja sakropļotā kuģa izredzes izdzīvot. Viņš zināja, ka gadījumā, ja vētra uznāktu, kuģim «*Francoqui*» tuvojoties krastam, un ja «Franklins» tad vēja un tumsas dēļ nevarētu uzlabēt tauvu uz cietušā kuģa, kas bija pat ļoti iespējams, tad kravas kuģis bez stūres tiktu uzņemts klintīm, lai gan «*Jaspas*» ar vislielākajām pūlēm censtos viņu noturēt. Kavēšanās iespējamais rezultāts bija Fezerstonam vairāk nekā acimredzams, bet Degrīze, kas krastu nepazīna, svārstījās neizlēmībā. Beigās, un tas bija pulksten 3:30 pēc pusdienas, viņš mēģināja mazināt savu neērtības sajūtu, piedāvājot «Franklinam» uzlikt tauvu, kad tie nonāks iepretī Sambro bācai, no kurienes jebkurā gadījumā «*Jaspas*» nebūtu varējis palīdzēt. Fezerstons atbildēja:

JA SĀKSIES VĒTRA JŪS NEBŪSIET SPĒJĪGI BEZ LIELĀKAS PALĪDZĪBAS APIET
SAMBRO NO VĒJA PUSES JŪSU PAŠU DROŠĪBAI ŅEMIET MŪSU TROSI TAGAD

Joprojām Degrīze izvairījās pieņemt lēmumu. Tikai kad pulksten 4:30 pēc pusdienas pēkšņi sāka celties vējš no austrumiem, viņš padāvās un nosūtīja radiogrammu:

PIEŅEMU LOIDA FORMU JA NAV IZGLĀBTS NAV JĀMAKSĀ NĀCIET KLĀT
DODIET MUMS SAVU VILKŠANAS TROSI

Fezerstons bija pie kuģa sāniem, gandrīz pirms paspēja apstiprināt radiogrammas saņemšanu. Līdz Sambro tobrīd bija vairs tikai

divpadsmit jūdzes, un austrumos debesis jau draudīgi melnēja. Kuģi atradās krietni uz dienvidiem no ostas kuģu ceļa, un bija skaidrs, ka, apejot Sambro rifus no vēja puses, pat vislielākās veiksmes gadījumā viņiem var rasties grūtības, pirms tie varētu griezties iekšā aizvēja ūdeņos. Tas viss draudēja kļūt par riskantu pasākumu.

Trosi kuģim «*Francoqui*» uzlika rekorda laikā. «Franklins» tūlīt sāka palielināt ātrumu un pulksten 4:50 pēc pusdienas trose bija zem slodzes ar «Franklinu» priekšgalā, un aiz cietušā kuģa tauvas galā joprojām bija «*Jaspar*». Viņš tur ilgi nenoturējās. Kad no vēja jaunā virziena sāka nākt isi sānu viļņi, manilas tauvas slodze pieauga, un ap pulksten 5:30 tā pārtrūka. «*Jaspar*» nemēģināja nomainīt pārtrūkušo tauvu. Tās būtu bijušas veltas pūles, jo tajā ritā pilnīgi mierīgā jūrā bija vajadzīgas trīs stundas, lai ar boju palīdzību tauvu aizpludinātu līdz kuģim «*Francoqui*». Katrā ziņā tagad «*Jaspar*» bija visvairāk norūpējies par to, lai pats varētu noturēties tālāk no šā bīstamā krasta. Ar garu kuģa svilpes atvadu pūtienu tas pagriezās un devās jūrā.

«*Jaspar*» steiga bija piedodama. Pulksten sešos pēc pusdienas vējš no austrumiem bija pāraudzis istā vētrā, kas pūta ar astoņu ballu spēku, un viļņi kļuva sevišķi asi un bīstami, jo tagad kuģi bija krietni tālu iekšā piekrastes sēkļu ūdeņos. Vēja dzītais lietuss un tumsas iestāšanās aizmigloja pelēko ūdeņu trakošanu, un no «Franklina» tiltiņa tikai reizēm uz mirkli varēja ieraudzīt velkamo kuģi, kas valstījās trose galā, pagriezdamiem gandrīz vai šķērsām kursam. Cenšoties kompensēt lielā kuģa dreifu rifu virzienā, kas tobrīd bija tikai piecu jūdžu tālumā tieši pa vējam, «Franklins» gāja pa kursu apmēram uz ziemeļiem.

Pulksten astoņos vakarā necaurredzamā tumsā vētra drāzās ar ātrumu septiņdesmit jūdzes stundā tieši uz krastu, un vīri «Franklina» stūres mājā varēja gandrīz sajūst neredzamā, ļaunuma zīmi nesošā Māsu rifa klātbūtni tuvu iepreti kreisajam bortam. Ar savu lielo brīvbortu, kas tagad darbojās kā bura, «*Francoqui*» bija aizpūsts sāņus gandrīz perpendikulāri «Franklina» kursam, un velkonim bija nepārtraukti jāmaina kurss līdz tā priekšgals bija vērstis gandrīz atpakaļ atklātās jūras virzienā, cenšoties noturēt beļģi prom no dārdošajām klintīm.

«Franklins» tagad sasprindzinājās un strādāja šausmīgi smagi. Sānu viļņi gāzās pāri klājam un arī pāri laivu klājam. Reizi pa reizei kāds gigants no viļņu bara pacēlās tik augstu tam pāri, ka ūdens gāzās lejā pa skursteņiem un piepildīja katlu telpu ar smirdošiem tvaikiem.

Tomēr «Franklins» noturēja sevi un vēl mazliet vairāk. Jardu pēc jarda tas virzīja upuri garām Māsu rifa plīstošo viļņu bangotnei.

Cilvēki uz «Franklina» visu laiku domāja par vilkšanas trosi. Tā bija jauna trīs un vienu ceturtdaļu collas diametra tērauda trose, stipra diezgan gandrīz jebkuram uzdevumam, bet tagad to drausmīgi pārslogoja. Jūrnieki zināja – pastāvēja visnopietnākās briesmas, ka tā varētu ciest, beržoties pret «*Francoqui*» priekšgalu, ja to nepārtraukti neuzmanītu un nepārklātu ar smērvielu. Viņi zināja – ja kaut viena šķiedra trosē būs pušu, trose trūks, un, ja tas notiktu, «*Francoqui*» būtu nolemts un, visticamāk, arī visi tā cilvēki.

Fezerstons spēja novērtēt visus riskus, ko viņš paredzēja. Viņš pilnīgi uzticējās savam kuģim un tā iekārtām. Taču viņš nevarēja uzmanīt trosi kur tā pacēlās no viļņiem, lai satvertu «*Francoqui*» «aiz jostas».

Pulksten 9:20 viņš kapteinim Degrize nosūtīja radiogrammu:

RŪPĪGI SARGĀJIET MŪSU VILKŠANAS TROSI NO BERŠANĀS PRET JŪSU PRIEKŠGALU

Degrize neatbildēja tieši, bet tā vietā atsūtīja radiogrammu:

MĒS PRASĀM VAIRĀK PALĪDZĪBAS VAI TUVUMĀ IR VĒL GLĀBŠANAS LAIVAS

Šajos vārdos Fezerstons saoda panikas sākuma smaku. Viņš zināja, ka ir vitāli svarīgi Degrizi nomierināt, tādēļ par atbildi viņš nosūtīja nomierinoša, ja arī ne pilnīgi pareiza satura tekstu:

MĒS LĒNĀM VELKAM JŪS VIRZIENĀ PRET VĒJU NO ČIBAKTOHEDAS UN CENŠAMIES IZVAIRĪTIES NO PĀRĀK LIELA TROSES SASTIEPUMA PUNKTS GLĀBŠANAS VELKOŅU NAV IZŅEMOT VALDĪBAS TVAIKOŅUS BET LŪGSIM VIŅU PALĪDZĪBU

Viss triks bija vienā vienīgā vārdā «izņemot», jo Fezerstons labi zināja, ka Halifaksā ir tikai viens kuģis, «*Lady Laurier*», kas vispār varētu cerēt palikt dzīvs šādā naktī, un ka tā palīdzība labākā gadījumā būtu ierobežota ar mēģinājumu glābt dzīvības, ja «Franklins» nogrimtu vai ja «*Francoqui*» cilvēki kā pēdējo iespēju izmantotu kuģa pamešanu pirms tas nogrimst.

Fezerstons tagad nosūtīja radiogrammu R. J. Nelsonam, Halifaksas kuģu būvētavas menedžerim, kas darbojās kā «Franklina» krasta aģents. Arī šoreiz vārdi tekstā bija ļoti rūpīgi izvēlēti, jo Degrīze, bez šaubām, to pārtvers. Tā skanēja tā:

SPĒCĪGA DIENVIDAUSTRUMU VĒTRA LŪDZAM NEKAVĒJOŠU PALĪDZĪBU
VALDĪBAS TVAIKOŅA KLĀTBŪTNI MĒS SLOGOJAM VILKŠANAS TROSI UN
MOKĀM FRANKLINU NO ČIBAKTOHEDAS JASPAR PĀRRĀVA TAUUVU UN AIZ-
GĀJA JŪRAS VIRZIENĀ

Nelsons, kas gandrīz divdesmit gadus bija bijis Fezerstona darba devējs glābšanas darbu jomā, labi prata lasīt starp rindām. Viņš zināja – Fezerstona pieļāvums, ka viņa kuģis tiek «mocīts» bija tas pats, kas kāda cita kapteiņa atzišanās, ka viņa kuģim draud noiešana dibenā. Viņš rīkojās ātri. Piecu minūšu laikā viņš dabūja pie telefona valdības aģentu un nodeva tam ārkārtas prasību, lai «*Lady Laurier*» izietu jūrā nekavējoties. Valdības virs atbildēja, protams, attiecīgi atvainojoties, ka viņam neesot pilnvaru sūtīt «*Lady Laurier*» jūrā un ka viņš tādai rīcībai lūgšot īpašas instrukcijas no Otavas. Nelsons netērēja laiku šim birokrātiskajām muļķībām. Viņš tūlīt piezvanīja Beļģijas konsulam Halifaksā, un šis augstmanis piezvanīja Ārlietu ministrijai Otavā. Pēc pusstundas Nelsonu informēja, ka «*Lady Laurier*» paceļ tvaiku un divu stundu laikā kuģis varētu būt gatavs iziet jūrā.

Kaut kas bija izdarīts, bet ar to nepietika. Nelsons kontaktējās ar divu lielu ostas velkoņu «*Banscot*» un «*Banshee*» īpašniekiem un velkoņus noīrēja. Velkoņi devās ārā tūlīt, bet neviens no viņiem netika tālāk par ostas vērtiem. Viņu kapteiņi atgriezās patvērumā, apgalvodami, turklāt pamatoti, ka mēģināt tikt «ārpusē» būtu pašnāvība.

Fezerstons nebija gaidījis, ka viņu sasniegs kaut kāda palīdzība, un atbilstoši bija plānojis savu rīcību.

Viņš zināja, ka trose var trūkt kuru katru brīdi (un ka visādā ziņā tā pārāk ilgi izturēt nevar), tāpat viņš zināja, ka tikai steidzinās šo neizbēgamo mirkli, ja turpinās mēģināt aizvilkt «*Francqui*» prom no krasta. Fezerstons redzēja tikai vienu iespēju, un tā bija lēni virzīt sakropļoto kuģi uz krastu tā, lai, samazinot troses saspringumu un ar vētras palīdzību, viņš varētu cerēt dabūt «*Francqui*» uz laba, turoša pamata, pirms trose pārtrūkst. Visā krasta apgabalā bija tikai viens

tāds mālu un dūņu ielāpiņš kaut kur uz priekšu dziļi iekšā krastā, pārējais krasts bija tikai klintis, uz kurām tādā vētrā nekāds enkurs neturētu.

Tas bija aprēķināts risks, bet tāds, kādu tikai nedaudzi būtu uzdrošinājušies uzņemt. Pulksten desmitos vakarā vējš brāzās ar ātrumu astoņdesmit jūdzes stundā, un «*Franklinam*» nepārtraukti gāzās pāri ūdens no viena gala līdz otram. Lietu nomainīja vēja nests griezīgs sniegs, kas sajaucās ar sāļajām šļakatām un piesala klājam un tiltiņam. Krasts palika neredzams, bet tas bija tuvu... tik tuvu, ka Degrīze varēja dzirdēt viļņu plīšanu pret Belrokas klinti un uz Dankana rifa pavisam tuvu viņa kuģa aizvēja pusē.

Šī šausminošā skaņa lika viņam noraidīt neprāta ziņu, lūdzot Fezerstonu viņu izvilkēt ārā jūrā.

Fezerstons šo ziņu ignorēja.

Pulksten 10:30 Degrīze vairs nespēja izturēt sasprindzinājumu. Viņa radio sāka klabināt vispārējo SOS.

TVAIKONIS EMILE FRANQUI VISIEM KUĢIEM... TVAIKONIS EMILE FRANQUI VISIEM KUĢIEM... ESMU DIVAS JŪDZES UZ DIENVIDAUSTRUMIEM NO ČIBAKTOHEDAS NEKAVĒJOTIES VAJADZĪGA PALĪDZĪBA DREIFĒJU UZ KRASTU...

Fezerstons noklausījās šo palīgā saucienu, bet neizrādīja nekādas zīmes, ka tas viņu satrauktu, un viņš turēja «*Franklinu*» uz tā paša kursa. Viņš bija acīm redzami nodarbināts ar problēmu, kā noteikt zem piecpadsmit asim viļņu vālu paslēptā dūņu laukumiņa atrašanās vietu ziemas naktī, kad neko no apkārtējās pasaules nevar redzēt, izņemot sāls šļakatas un sniega brāzmas.

Pulksten 10:45 viņš atrāva acis no necaurskatāmās jūras un uzmeta ātru skatienu kartei, tad uzskribelēja ziņu kuģim «*Francqui*» un klāja matrozis drosmīgi stājās pretī viļņiem, kas gāja pāri laivu klājam, lai zīmīti aiznestu Makmenasam viņa mazajā radio būdiņā.

EMILE FRANQUI KAPTEIN MĒS VELKAM SMAGI UN VIRZĀMIES UZ PRIEKŠU TAČU JA TROSE PĀRTRŪKST IZMETIET ABUS ENKURUS UN DODIETIES UZ PRIEKŠU VIŅU VIRZIENĀ JŪS TAGAD ESAT VIRS LABI TUROŠAS GRUNTS

Tam, par ko Fezerstons bija pārliecināts, uz «Franklina» neviens neticēja, un pilnīgi droši tam neticēja Degrīze. Viens no «Franklina» virsniekiem to vēlāk atcerējās tā:

- Ja Fezerstons zināja, kur mēs tajā brīdī atradāmies, viņš bija viens vienīgais visā nolādētajā pasaulē, kas to zināja, - un varbūt tā būtu mikla arī tiem tur Debesīs.

Desmit minūtes pēc Fezerstona vēstules noraidīšanas «Franklins» izdarīja pēkšņu, pretīgu lēcieni, kad tas sastapās ar milzīgu vilni. Katra dvēsele uz borta zināja bez teikšanas, ka trose ir pārtrūkusi.

Lai gan viņš droši vien domāja, ka viņa kuģis ir nolemts, Degrīze tomēr paklausīja instrukcijai. Viņš ļāva enkuriem krist brīvi un tad ar pustuvaiku devās to virzienā uz priekšu. Tajā pašā laikā viņš nosūtīja patētisku signālu Fezerstonam:

VAI JŪS MANI PAMETAT

Atbilde nāca tūlīt:

MĒS PALIEKAM AR JUMS VIENALGA KAS NOTIKTU UN UZLIKSIM JAUNU TROSI JŪSU KUĢIM KAD BŪS ĪSTAIS LAIKS

Fezerstona lēmums palikt dažiem virsniekiem šķita pašnāvniecisks. Viens no viņiem tikai to arī pateica, bet viņu aplūsināja pusducis vārdu, kas to padarīja mēmu.

«Franklins» joprojām bija virs ūdens. Viņš tur arī paliks. Tā lūk - Fezerstons. Vēl vairāk, tas veiks neiespējamo, ja būs vajadzīgs, un uzliks trosi kuģim «*Francqui*», ja tā enkuri sāks slidēt. Ja «*Francqui*» noturēsies, tad «Franklins» stāvēs tam blakus, sagaidīs rituasmu un mazāk bezcerīgus laika apstākļus, lai turpinātu vilkšanu.

JA ENKURI SĀK SLĪDĒT TŪLĪT ZIŅOJIET - Fezerstons nosūtīja šo radiogrammu, un tad lika «Franklinu» dreifā.

Pēc tam, kā drausmīgā drudzī, vētra sasniedza kulmināciju. Krastā meteoroloģiskā stacija reģistrēja brāzmas ar vēja ātrumu simt jūdzēm stundā, un jūrā vējš bija kļuvis tikpat taustāms elements kā Atlantijas pelēkie ūdeņi. Tas metās virsū abiem kuģiem un daudzija tos kā ar smagu rungu nežēlīgi, bez atelpas, ap pulksten 11:30 vakarā tā spēks sāka mazināties. Tas bija ilgākais pārbaudījumu laiks, kādu vairumam

«Franklina» cilvēku bija nācies jebkad piedzīvot - ko tas nozīmēja «*Emile Francqui*» pasažieriem un komandai, to var tikai aptuveni iedomāties.

Kad vējš sāka atlaisties, Fezerstons atkal jautāja «*Francqui*», kā tas jūtas, un atbilde bija:

MĒS TURAMIES STINGRI

Krīze bija pāri. Čibakto radio izgāja ēterā, lai informētu Fezerstonu, ka stiprās vētras brīdinājums tagad ir nomainīts ar vētru virzienā no krasta, no dienvidrietumiem.

Pirms virziena maiņas vējš strauji noklusa, vētras «acij» ejot pāri galvām. Fezerstons sūtīja Degrīzem radiogrammu:

JŪS TAGAD ESAT DROŠĪBĀ MĒS GATAVOJAM CITU TROSI BET VĒL VIĻŅI IET PĀRI PRIEKŠGALAM UN PAKAĻGALAM TROSI JUMS UZLIKSIM TIK DRĪZ CIK IESPĒJAMS

Kamēr viņa vīri grūti strādāja koridoros, iztīnot jaunu trosi, Fezerstons deva rīkojumu griezt kuģi apkārt ārā no vēja, lai dotos «*Francqui*» virzienā. Stūres virs gaidīja izdevību, bet kad viņš steigā grieza stūres ratu apkārt, negaidīts gigants iznira no tumsas un ar visu savu svaru uzgāzās «Franklina» labajam bortam, gandrīz aprokot kuģi zem sevis. Mazais kuģis drosmīgi pagriezās un cēlās augšā, bet lēni, lēni. Un šajā izšķirošajā brīdī ilgās ciņas pārslogotā, izstieptā stūres ķēde noslidēja nost no stūres kvadranta.

Fezerstons pats nolēca no tiltiņa uz priekšējā klāja un, rokas pārlikdams uz vētras reliņiem, lauza sev ceļu pie enkura vinčas. Viņš atsita vaļā bremzi, un ķēde skrēja ārā dārdēdama un šķildama vējā dzirksteļu šaltis. Pagāja drausmīga gaidīšanas minūte, un tad enkurs ieķērās, paslidēja pāris simts pēdu un ieķērās atkal - uz to atsaucoties, «Franklins» pagriezās un atkal nostājās pret vēju un vilņiem.

Drīz pēc tam ieradās «*Lady Laurier*», kas nebija ticis uz priekšu, kamēr vējš nesāka pierimt. Pēc Fezerstona pieprasījuma tas turpat blakus likās dreifā kamēr «Franklina» vīri centās atjaunot sava kuģa stūri.

Toms Nolans un viņa niršanas palīgs Alens Makdonalds pieteicās brīvprātīgi doties uz kuģa pakaļgalu, lai ieliktu ķēdi atpakaļ vietā,

kamēr Fezerstons un ugunsdzēsējs cieši turējās pie ķēdes savilcējiem kuģa vidusdaļā, katrs savā kuģa pusē, gatavi tos atslābināt un tad atkal pievilkt kā vajadzīgs.

Toms un viņa kompanjons rāpoja pāri pakalējam klājam kā roņu pāris uz klints, kurai pāri skalojas viļņi, jo klāja laukums bija kļuvis par Ziemeļatlantijas daļu. Kad viņi kuģa pakalgalā nonāca līdz tilaudām, tās izrādījās apledojušas ar tik biezu ledus kārtu, ka zem tām bija vieta tikai vienam. Vējam mainoties, temperatūra bija noslidējusi tālu zem nulles. Šļakatas sasala uz abu viru sejām, līdz uz tām izveidojās ledus maskas.

Alens palida zem tilaudām, bet Toms cieši turējās pie sava kompanjona kājām. Šaurajā telpā Alens kailām rokām centās dabūt smago ķēdi atpakaļ vietā, kur tai jābūt. Kvadrants kopā ar tam piestiprināto smago stūri slepkavnieciski šūpojās uz priekšu un atpakaļ dažu collu attālumā no viņa galvas. Pusstundu viņš gulēja, gaidot isto brīdi, līdz viņam izdevās iecelt ķēdi atpakaļ tās vietā. Makdonalda kājas spēriens Nolanam lika saprast, ka darbs ir izdarīts, un piesmakusi nūfaundlendieša balss izlauzās cauri vēja un viļņu troksnim.

– Pievelciet tās nolādētās pudeles* – viņa ir atpakaļ virsū!

Divdesmit septītajā decembri pulksten divos no rīta «Franklins» pacēla enkuru un atkal darbojās ar pilnu tvaiku.

Kaut arī no kuģa «*Lady Laurier*» nāca žēlabainas sūdzības, jo tas nebija priecīgs par to, kā viņu daudzija velnišķīgie šķērsviļņi, kurus sacēla jaunā vētra no dienvidrietumiem, Fezerstons nesteidzās. Kuģim *Francqui* vairs briesmas nedraudēja, un viņš juta, ka labāk ir nogaidīt, kamēr viļņi no austrumiem mazliet noplok. Viņš tā arī izdarīja, pārlaižot virkni necaurredzamu sniega brāzmu, līdz uzausa gaisma un rietums sāka nogludināt viļņus. Tikai tad Fezerstons uzlika trosi cietušajam kuģim, un, kuģim «*Lady Laurier*» stūrējot upuri no pakalpusēs, «Franklins» devās uz Halifaksu.

Tā tajā rītā viņi ienāca ostā: trīs ar ledus garozu klāti kuģi, ko smagi apstrādājusi cilvēka vecākā un visnežēlīgākā naidnieka roka. Mazais kuģis, kas procesiju vadīja, ienākot ostā, pūta savu svilpi tā, ka skaņa atbalsojās no lielās citadeles pilsētas sirdī, lai paziņotu šīs ostas ļaudīm par uzvaru.

* Runa ir par ķēžu savilcējiem, kuru forma atgādina pudeles.